

Lausuntoyhteenveto

2.3.2022

VN/27669/2021
VN/27669/2021-MMM-
34

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta vesitalousstrategiaksi vuoteen 2030

Johdanto

Vesitalousstrategia on maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtävien toiminnan ja talouden sekä tulohajauksen lähtökohta. Vesitaloustehtäviä ovat vesihuolto, vesistöjen säännöstely, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus, vesistörakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito mukaan lukien rajavesistöasiat.

Strategiassa asetetaan valtion vesitaloushallinnolle yhteiset päämäärät ja toimintalinjat sekä toiminta-ajatus. Strategia toimeenpannaan toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja Suomen ympäristökeskuksen tulohajauksessa vesitaloustehtävissä. Strategian valmisteluun ovat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi osallistuneet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus.

Strategian rakenne voidaan jakaa neljään osaan:

1. Käsitteet
2. Toimintaympäristön muutostekijät
3. Visio ja toiminta-ajatus
4. 4 päämäärää, joista jokaisella on 5 tarkentavaa toimintalinjaa

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi lausuntoja luonnoksesta vesitalousstrategiaksi vuoteen 2030. Strategia oli lausunnoilla 1.11.2021 - 30.11.2021 Lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntoja annettiin palvelun kautta 20 kappaletta, joiden lisäksi kolme lausuntoa annettiin sähköpostitse.

Lausunnon antaneet tahot on esitetty yhteenvedon lopussa. Lausunnot ovat luettavissa [Lausuntopalvelu.fi:ssä](https://lausuntopalvelu.fi:ssä). Tahot ryhmiteltiin yhteenvedon varten neljään ryhmään:

- MMM:n osastot sekä valtion virastot ja laitokset: 6 kpl
- Yhdistykset: 9 kpl
- Maakuntien liitot: 6 kpl
- Muut tahot: 2 kpl

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunnot

Kaikissa lausunnoissa suhtauduttiin strategiaan lähtökohtaisesti positiivisesti. Strategiaa pidettiin selkeänä, hyvin laadittuna ja kokonaisvaltaisena. Valuma- ja vesistöalueittaisen näkökulman edistäminen nähtiin myös kannatettavana. Huoltovarmuuden, luonnonvarojen kestävä käyttö ja varautumisen korostaminen sekä strategian tiivis esitysmuoto keräsivät kiitosta.

Useissa lausunnoissa toivottiin tarkennuksia strategian toimeenpanoon ja sen resursointiin liittyen. Joissakin lausunnoissa strategiaan kaivattiin lisää konkretiaa. Myös vesitalouden nykytilan kuvausta toivottiin.

Lausunnoissa esitetyjä huomioita käsitteisiin, toimintaympäristön muutostekijöihin sekä päämääriin ja toimintalinjoihin on ryhmitelty alle.

Käsitteet ja toimintaympäristön muutostekijät

Käsitteiden avaamista pidettiin yleisesti hyödyllisenä. Tarkennuksia toivottiin mm. vesitalouden määritelmään sekä vesiturvallisuuden määritelmän lisäystä.

Toimintaympäristön muutostekijät keräsivät jonkin verran kommentteja ja toiveita selkeämmistä muotoiluista. Kestävän käytön ja huoltovarmuuden korostaminen nähtiin hyvänä. Ilmastonmuutoksen sopeutuminen nähtiin myös hyvänä, mutta myös ilmastonmuutoksen vielä selkeämpää korostamista toivottiin. Vesien tilan ja vesitalouden kytköstä toivottiin enemmän esille. Biodiversiteettikato-termin tilalle ehdotettiin vaihtoehtoisia muotoiluja.

Visiota pidettiin hyvänä ja selkeänä. Toiminta-ajatuksiin liittyen ehdotettiin vähäisiä tarkennuksia ja selvennyksiä.

Päämäärät

Suurin osa lausunnoista keskittyi itse päämääriin ja niitä tarkentaviin toimintalinjoihin.

1. päämäärä: Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla. Tämän päämäärän viidestä toimintalinjasta ensimmäisessä kiinnitettiin paljon huomiota yhteensovittamiseen ja vesistövisioon. Vesistövisioihin liittyen toivottiin tarkennuksia mm. tavoitteisiin, rooleihin, resursseihin ja menetelmiin. Yhteensovittamiseen liittyen oli myös kommentteja, esimerkiksi vesienhoitosuunnitelmiin liittyen sekä veden laadun ja määrän selkeämpään linkittämiseen. Kolmannessa tavoitteessa mainittu luonnonmukaisten ratkaisujen hyödyntäminen sai positiivista palautetta, mutta myös huolta, että se mahdollisesti sulkee pois muita toimivia ratkaisuja. Ympäristövirtaaman mukana olemista pidettiin hyvänä asiana.

2. päämäärä: Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää. Tämän päämäärän ensimmäiseen toimintalinjaan esitettiin täydennyksiä mm. vedenhankintaan ja talouteen liittyen. Tässä toimintalinjassa on mainittu maankäytön suunnittelu, mutta sen laajempaa huomioon ottamista koko strategiaan myös ehdotettiin. Osa lausunnonantajista koki kolmannen toimintalinjaan liittyen vesihuollon hiilineutraaliuteen liian jyrkkänä. Viides toimintalinja, joka liittyi uusiutuvaan energiaan ja säästövoimaan, keräsi useita muistutuksia vesi- ja säästövoiman tärkeydestä huoltovarmuudelle ja ilmastonmuutoksen hillinnälle. Saman toimintalinjan kirjaus vaelluskalojen luonnollisen elinkierron mahdollistamisesta keräsi kiitosta. Säästövoiman tärkeydestä muistutettiin myös 3. päämäärän ensimmäisessä huoltovarmuutta koskevassa toimintalinjassa.

3. päämäärä: Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa. Tähän päämäärään ei esitetty juuri lainkaan kritiikkiä. Neljäs toimintalinja: *”vesihuollon omistajuus ja määräysvalta säilytetään kunnilla ja asiakasomisteisilla osuuskunnilla.”*, sai paljon kannatusta ja tukea. Viides toimintalinja liittyen vesitaloushallinnon toimintaympäristön haasteisiin ja tehtävien hyvään hoitoon tarvittavaan osaamiseen ja voimavaroihin nähtiin tärkeänä.

4. päämäärä: Suomi edistää kestävä ja vesiturvallista maailmaa ja YK kestävä kehityksen tavoitteet. Neljäs päämäärä nähtiin yleisesti hyvänä, muutamia muotoiluehdotuksia ja pieniä lisäyksiä lukuun ottamatta. Kansainvälistymistä kannatettiin ja tukea sen edistämiseen esimerkiksi

lainsäädännön tai muiden esteiden poistamisen kautta toivottiin. Strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden välisiin kytkentöihin toivottiin lisättävän tavoite SDG15 (Maanpäällinen elämä).

Lausunnon antaneet tahot:

MMM:n osastot sekä valtion virastot ja laitokset

MMM Ruokaosasto

Suomen ympäristökeskus SYKE

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Metsähallitus

Suomen metsäkeskus

Maanmittauslaitos

Yhdistykset

Suomen Kuntaliitto ry

Teknoliateollisuus ry

Suomen Vesilaitosyhdistys ry

Kaivosteollisuus ry

Energiateollisuus ry

Metsäteollisuus ry

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

SLL

Kokemäenjoen reitin kunnostusyhdistys ry

Maakuntien liitot

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Etelä-Karjalan liitto

Satakuntaliitto

Lapin liitto

Kymenlaakson liitto

Etelä-Savon maakuntaliitto

Muut tahot

Savon Voima Oyj

Pentti Heinonen